www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Research Article / Araştırma Makalesi

Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Hüzzam Makamının Geleneksel Yöntem ile İcrasına İlişkin Bir Model Önerisi

"Tokat İli Örneği"[*]

A Model Proposal For Tthe Performance of Hüzzam Mode With Traditional Method Which Takes Place İn Fine Arts High School Violin Education Curriculum

"Sample of Tokat Province"

Ahmet Hakan Baş[*] - Mehmet Akpınar[**]

Abstract: The purpose of this research was to examine the modal content of the curriculum related to the violin course conducted in the Music Department of Fine Arts High Schools, and to create a new study model alternative to the current tampere performance method. In addition, with this new study model developed, another aim of the research was to enable students to learn the traditional method of performance. The research was conducted within the framework of descriptive and experimental type screening (mixed model) to identify the situation. Experimental design with pre-test and post-test study group were used in this research. The data obtained as a result of these studies were analyzed with the violin course performance measurement tool, were interpreted, and the study results were reached. The study group of the research consisted of 12th grade students (n = 5) studying violin in the Music Department of Tokat Fine Arts High School in the 2019-2020 academic year. The literature was reviewed to form the hüzzam mode curriculum to be applied to the study group, as a result of this screening, the works to be used in the experimental section were determined, and examples of exercises, practices, etudes and works to be used in the education of the study group were created. The curriculum related to Hüzzam mode, which was created by the researcher, was applied to the study group 2 hours a week for 10 weeks. The expert committee made their evaluations by watching the pre-test and post-test video performance records of the students, and the data obtained from these evaluations were analyzed using the SPSS program and the Wilcoxon Signed Ranks test. As a result of the study, when the pre-test and post-test performance rating scores of the study group students after 10

[*] Bu makale Doç. Dr. Mehmet Akpınar danışmanlığında yürütülen Güzel Sanatlar Lisesi Keman Öğretim Programında Yer Alan Hüzzam Makamının Geleneksel Yöntem ile İcrasına İlişkin Bir Model Önerisi "Tokat İli Örneği" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

[*] Öğretim Görevlisi., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Türk Müziği Bölümü
Lecturer, Tokat Gaziosmanpaşa Unıversıty, State Conservatory, Department of Turkish Music
ORCİD 0000-0002-7156-4466
ahmethakanbas@gmail.com
[**] Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Assoc. Prof., Gazi Universty Education Faculty Department of Fine Arts Music Education Department
ORCİD 0000-0003-3545-7169
makpinar@gazi.edu.tr

Cite as/ Atıf: Baş, A. H. & Akpınar, M. (2021). Güzel sanatlar lisesi keman öğretim programında yer alan Hüzzam makamının geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin bir model önerisi "Tokat ili örneği". *Turkish Studies - Education, 16*(1), 69-85. https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.47474
Received/Geliş: 09 November/Kasım 2020
Accepted/Kabul: 20 February/Şubat 2021
Checked by plagiarism software
Published/Yayın: 25 February/Şubat 2021
CC BY-NC 4.0

weeks of training were examined, statistically significant differences were found in favor of the post-test in their violin playing performances of the traditional performance of the Hüzzam mode.

Structured Abstract: Introduction

Violin education can be defined as the process of getting the learner to gain the outcomes related to the violin through a certain program.

It is known that violin education also includes modal violin teaching, and that existing violin techniques and practices are also used in modal violin teaching. These practices are included in the violin education program of Fine Arts High Schools, which are under the category of vocational high schools, and are implemented within the scope of violin education applied in Fine Arts High Schools.

With the revision made in the violin education curriculum in 2016, the changes made to the ratio of the lesson hours related to modal series, etudes and works within the subjects are noteworthy.

In the renewed curriculum, it is seen that the intensity of the modal subject in the Fine Arts High School violin education curriculum, which was 25% on average, reached the rate of 41%. It is seen that due to these changes in the modal dimension of the violin education program, the weight of modal subjects in the current curriculum has increased, and this situation is thought to have brought out the need for performing with the traditional method in violin teaching.

One of the modes included in the curriculum in the current practice is the hüzzam mode, and it is seen that the studies and works in this mode, which is the subject of this research, are written according to the 12-pitched tampere system in the textbooks. However, when the hüzzam mode is written and performed according to the tampere system, it is observed that there are significant changes in the structure of the mode and it does not fully reflect the characteristics of the Hüzzam mode. When the works written in this mode are performed according to the tampere system, the coma sounds in the works cannot be produced clearly. In violin, which is a fretless instrument, comas can be vocalized by performing in the traditional method.

The fact that the coma of the mode in question is not clearly heard due to the tampere system in the textbooks associated with the Fine Arts High School violin education curriculum, and that the prints are according to the tampere system reveal the need for an instrument method and an alternative study model for the traditional performance method related to the Hüzzam mode in Fine Arts High School violin education.

As a result of the literature review on the subject, studies have been found (ör., Akpınar, 1992, 2001, 2005, 2017, ; Şen, 1992; Demircioğlu, 1995;İnciroğlu, 1997; Alpagut, 2001; Bulut, 2001; Akyürek, 2002; Efe, 2007; Öztürk, 2011; Müezzinoğlu, 2012; Taşcı, 2012; Çit, 2014; Fidan, 2014; Parpucu, 2016; Devecioğlu, 2017; Köse, 2019; Düzbastılar, 2008; Müezzinoğlu&Öztürk, 2016; Gülüm&Albuz; 2019, Tekin&Feyzi, 2019) in the existing literature on the use of the violin in Turkish music, Turkish music performance with the violin and the use of modes in violin education. In addition, there are (Akpınar, 2005,2017; Hatipoğlu, 2017; Alpagut&Uçan, 2015; Oran, 2004; Cüceoğlu, 2002; Bektaş, 2004; Söker, 2006; Tutuş, 2011; Herdem, 2016; Kuşdemir, 2017; Haner, 2018; Budak, 2019) also studies regarding method studies and model proposals for the Turkish music.

With this research, it was aimed to create a new study model in the axis of Hüzzam mode by examining the modal content of the curriculum used for the violin lesson taught in the Music Department of Fine Arts High Schools under the guidance of the current curriculum, and with this new study model developed to play this modal content in the curriculum in accordance with the traditional performance method, to enable the students to learn traditional performance.

Method

The research was conducted within the framework of descriptive and experimental type screening (mixed model) to identify the situation. In studies based on screening model, answers to questions such as "What is the situation?", "What is aimed to do?", "How was it like?" and "what does it consist of?" are sought (Kaptan, 1983; Karasar, 1991).

Study Group

The study group consisted of 12th grade students (n=5) taking the violin course at Tokat Fine Arts High School in the 2019-2020 academic year.

Data Collection Tools

Individual instrument training (Violin) course performance measurement tool was used to obtain pre-test and post-test data related to students' violin performances. The individual instrument training (Violin) course performance measurement tool was developed by Dalkıran (2006).

In the reliability statistics of the scale, Cronbach's alpha value was calculated as 0.84. As a result of statistical analysis, it was determined that the scale was reliable (Cronbach's alpha = 0.84 > 0.80).

Results

According to the results of the research, it was observed that there was a significant difference between the scores of the students participating in the study before and after the experiment in terms of performing the folk song titled "Arabaya Taş Koydum" in Hüzzam mode with the traditional method.

According to the results of the study, it was observed that there was a significant difference between the scores of the students participating in the study before and after the experiment for the performance of the Hüzzam song titled "Her Gece Yollarda Gözledim Seni" with the traditional method.

According to the results of the study, it was observed that there was a significant difference between the scores of the students participating in the study before and after the experiment in terms of performing the Hüzzam instrumental song named "Hüzzam Peşrev" with the traditional method.

According to the results of the research, it was observed that there was a significant difference between the scores of the students participating in the study before and after the experiment in terms of performing the Hüzzam instrumental song titled "Hüzzam Saz Semaisi" with the traditional method.

In line with these results, it can be said that the hüzzam mode teaching model applied to the study group had an important effect on improving students' ability to play the related instrumental works with the traditional method.

Considering the pre-test and post-test scores of the study group students participating in the study before and after the experiment, it was found that there was a significant difference in favor of the post-test. It is thought that the curriculum model applied to the study group students affected this situation. The study of Haner (2018) and Budak (2019) also supports this result with similar findings. In addition, Herdem's (2016) study supports the research with its findings that support the inclusion of modal music and Turkish melodies in violin education.

Conclusion and Suggestions

Various exercises, practices, etudes and works related to Hüzzam mode can be produced.

The exercises, practices, etudes and works used in the model can also be used in Turkish music violin education.

Model suggestions can also be produced for the modes of saba and segâh included in the 12th grade violin education program.

Together with the other two modes included in the 12th grade violin education program, a modal violin education program for the traditional Turkish music can be created for only one academic year.

Keywords: Music Education, Instrument Education, Violin Education, Violin Education Program, Program Development

Öz: Bu araştırmanın amacı; Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümünde yürütülen keman dersine ilişkin öğretim programının makamsal içeriğini incelemek ve mevcut tampere icra yöntemine alternatif yeni bir çalışma modeli oluşturmaktır. Ayrıca, geliştirilen bu yeni çalışma modeli sayesinde öğrencilerin geleneksel icra yöntemini öğrenmelerini sağlamak da araştırmanın bir diğer amacıdır. Araştırma, durum tespitine yönelik betimsel ve deneysel türde tarama (karma model) modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Bu araştırmada ön test, son test çalışma gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Yapılan bu çalışmaların sonucunda elde edilen veriler keman dersi performans ölçme aracı ile analiz edilmiş, yorumlanarak araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalışma grubu, 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında Tokat Güzel Sanatlar Lisesi

Müzik bölümünde keman öğrenimi görmekte olan 12. sınıf öğrencilerinden (n=5) oluşmaktadır. Çalışma grubuna uygulanacak olan hüzzam makamı öğretim programını oluşturmak için literatür taraması yapılmış; bu tarama sonucunda deneysel bölümde kullanılacak olan eserler belirlenmiş, çalışma grubunun eğitiminde kullanılacak olan egzersiz, alıştırma, etüt ve eser örnekleri oluşturulmuştur. Çalışma grubuna araştırmacı tarafından oluşturulan Hüzzam makamına ilişkin öğretim programı 10 hafta boyunca haftada 2 saat uygulanmıştır. Uzman kurul, öğrencilerin ön test ve son test video performans kayıtlarını izleyerek değerlendirmelerini yapmış, bu değerlendirmelerden elde edilen veriler ise SPSS programı ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, çalışma grubu öğrencilerinin ön test ve 10 haftalık eğitim sonrası aldıkları son test performans derecelendirme puanlarına bakıldığında, hüzzam makamının geleneksel icrasına yönelik keman çalma performanslarında son test lehine istatistiksel yönden anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Çalgı Eğitimi, Keman Eğitimi, Keman Öğretim Programı, Program Geliştirme

Giriş

Keman öğretimi, keman öğrenen bireye kemanla ilgili kazanımların belirlenen bir program yardımıyla kazandırılması süreci olarak tanımlanabilir. Keman öğretiminde çalmaya hazırlık niteliğinde olan teorik bilgilerle beraber uygulama çalışmalarının da öğretim sürecinin önemli bir bölümü olduğu düşünülmektedir.

Keman öğretiminin nitelikli ve verimli bir şekilde sürdürülebilmesi için, öğrenme sürecine yönelik özelliklerin iyi anlaşılması ve öğrenme konusuna ilişkin bilimsel verilerden faydalanılması gerekmektedir (Tarkum, 2006: 169).

Keman öğretiminde özellik açısından iki konu mevcuttur; ilki, keman icra etmek isteyen öğrenci, diğeri ise icrayı öğretecek olan öğretmendir. Bu öğretim metodunun kullanılmasıyla öğretmenle öğrenci arasında bir bilgi paylaşımı olmaktadır (Büyükaksoy, 1997: 1). Her alanda olduğu gibi keman öğretiminde de sürekli değişiklikler ve yenilikler olmakta, farklı keman öğretimi teknikleri ve modelleri değişen zamanla beraber müzik araştırmacıları ve keman eğitimcileri tarafından ortaya çıkarılmaktadır.

Günümüzde müzik eğitimi kurumlarındaki eğitimin en önemli boyutlarından birini çalgı eğitimi oluşturmaktadır. Keman eğitimi ise kemanın etkili sesi, geniş kullanım alanı ve her türden müziğin icra edilmesinde kullanılabilmesi açısından, bireysel çalgı eğitimi kapsamında önemli bir işleve sahiptir. Ayrıca; ses ve tınısal özellikleri ile insan sesine en yakın ses veren çalgı olması bakımından Türk ve batı müziği topluluklarının en temel enstrümanlarından birisidir (Akpınar, 2017: 9).

Kemanın bu özelliklerinden dolayı olmalıdır ki artık keman öğretim programlarında batı müziğinin yanı sıra, makamsal keman öğretimine de yer verilip sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca; makamsal dağarcıkla ilgili çok sayıda çalışmanın literatürde yer aldığı ve mevcut keman tekniklerinin ve uygulamalarının makamsal keman eğitiminde de kullanıldığı bilinmektedir. Bu uygulamalar meslek liseleri kapsamında olan Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programında da var olmakta ve Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan keman eğitimi kapsamında uygulanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B) tarafından hazırlanan keman öğretim programı Türk milli eğitim sisteminin genel amaçları doğrultusunda öğrencinin; Türk müziği ile Batı müziğinin içeriği hakkında bilgi sahibi olup, genel özelliklerini tanıması, enstrümanı (keman) ile ilgili Türk ve dünya müziği eserlerinden bir repertuvar meydana getirmesi gayesi taşımaktadır (M.E.B Komisyon, 2016). Bu amaçlar doğrultusunda keman eğitiminde öğrencilerin makamları tanımalarını sağlamak ve kemanda icra edebilmelerine yardımcı olabilmek için yapılan uygulamalarla ilgili örnekler keman öğretim programı doğrultusunda keman kitaplarında yer almaktadır. Öğrencilerin söz konusu olan her iki müziği de tanımaları, bu müziklere yönelik icra

çalışmaları yapmaları; onların müzik dağarcığını artırabilmekte aynı zamanda her iki müziğe yönelik icra ve yorumlama becerilerini güçlendirebilmektedir.

2016 yılında yürürlüğe konulan keman öğretim programında yapılan düzenlemeyle beraber konular içerisindeki makamsal dizi, etüt ve eserlerin ders saati oranlarında büyük değişiklikler dikkati çekmektedir. Güncellenen Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programındaki bu değişiklik Onuncu Kalkınma Planının Öncelikli Dönüşüm Programları çalışmaları kapsamında, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında dokuzuncu sınıflardan başlayacak şekilde kademeli olarak uygulanmak şartıyla kabul edilmiştir. Bu değişiklik Ağustos 2016 tarihli ve 2707 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır.

Yenilenen öğretim programıyla beraber Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programında önceden ortalama %35 olan makamsal konu yoğunluğunun yeni programla ortalama %59 oranına ulaştığı görülmektedir. Keman öğretim programının makamsal boyutundaki bu değişikliklerden ötürü mevcut öğretim programındaki makamsal konuların yoğunluğunun arttığı görülmekte, bu durumun da keman öğretiminde geleneksel icra yöntemine olan ihtiyacı ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Güzel Sanatlar Liselerini daha iyi seviyelere getirmek, mevcut ihtiyaçlarını temin edebilmek ve niteliğini artırmak amacıyla yakın zamanda İstanbul'daki 5 Güzel Sanatlar Lisesi proje okulu yapılacak olup bu okulların İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı himayesine alınması düşünülmektedir. Konuyla ilgili Millî Eğitim Bakanlığı yaptığı açıklamada; İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarının tecrübelerini bu okullara aktarmak istediklerini; birinci aşamada İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı hocalarının Güzel Sanatlar Liselerindeki 300 müzik öğretmenine eğitim-öğretim yılı bitimine kadar eğitim vereceklerini ifade etmişlerdir. Bunun yansıra bundan sonraki süreçte bu iki kurumun Ulusal ve uluslararası etkinlikleri beraber düzenleyeceğini ve müfredatı birlikte güncelleyeceklerini belirtmişlerdir (M.E.B, 2019). Bakanlığın yapmayı düşündüğü bu çalışmalarla beraber Güzel Sanatlar Liselerinde yapılan çalgı eğitimi kapsamındaki derslerin öğretim programlarının Türk Müziği bölümlerinin yeniden gözden geçirilmesinin gerektiği ve bununla beraber Türk Müziğine yönelik yeni öğretim modelleri ihtiyacının doğduğu görülmektedir.

Güzel Sanatlar Liselerinde kullanılan 9. Sınıf keman ders kitaplarında Rast ve Hüseyni makamı, 10. Sınıf kitaplarında Nihavend ve Muhayyerkürdi makamı, 11. Sınıf ders kitaplarında Hicaz, Nikriz ve Karcığar makamı, 12. Sınıf ders kitaplarında ise Saba, Segâh ve Hüzzam makamlarının yer aldığı bilinmektedir. Görüldüğü üzere mevcut uygulamadaki öğretim programında yer alan makamlardan birisi de hüzzam makamıdır ve araştırmaya konu olan bu makamdaki etüt ve eserler ders kitaplarında 12 perdeli tampere sisteme göre yazılmıştır. Ancak, hüzzam makamı tampere sisteme göre yazılıp icra edildiği zaman makamın yapısında önemli değişikliklerin olacağı ve hüzzam makamının özelliklerinin tam olarak yansıtılamayacağı bir gerçektir. Çünkü bu makamın doğal yapısında komalı sesler mevcuttur ve yazılmış olan eserler tampere sisteme göre icra edildiği zaman bu eserlerin içerisindeki koma sesler net olarak duyurulamamaktadır. Oysaki perdesiz bir çalgı olan kemanda bu komaların geleneksel icra yöntemleri ile doğru olarak seslendirilmesi mümkün olabilmektedir. Bu nedenle Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretim programında yer alan makamların geleneksel icra yöntemine yönelik geniş kapsamlı bir Türk müziği keman metoduna ve alternatif bir çalışma modeline ihtiyaç duyulmaktadır.

Her musiki türünde olduğu gibi Geleneksel Türk Müziği'nin icrasında da bir takım eğitim araçlarından faydalanma zarureti vardır. Çalgı eğitimi söz konusu olduğunda bu araçların en önemlilerinden birinin de çalgı metotları olduğu görülür. Ne var ki Türk musikisinin makamsal özelliğinden dolayı batı ülkelerindeki örneklerinden daha farklı hazırlanması gerektiği düşünülebilir (Beşiroğlu, 1998: 60).

Türk Müziği keman eğitiminin ilerlemesi ve değişmesindeki en önemli faktörlerinin başında yeni model önerilerinin ve program geliştirme çalışmalarının olduğu düşünülmektedir (Tutuş, 2011: 19).

Bunun yanı sıra Türkiye'de Türk müziği keman eğitimi ile ilgili kaynakların batı müziği kaynaklarına oranla yetersiz kaldığı bilinmektedir.

Hatipoğlu (2018) çalışmasında Türk müziği keman öğretimi ile ilgili kaynakların yeteri kadar olmadığını belirtmiştir.

Mevcut literatür incelendiğinde makamsal keman öğretimi ile ilgili kaynakların azlığı dikkat çekmekte ve bu araştırmayla beraber makamsal keman öğretimine ilişkin yeni ve farklı bir öğretim modeli oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ayrıca Güzel Sanatlar Liseleri için geliştirilen öğretim programları arasında piyano için üç adet öğretim programı bulunmakta iken (GSL Piyano, GSL (THM) Piyano, GSL (TSM) Seçmeli Piyano) keman öğretimi için sadece bir program olması dikkat çekmektedir.

Bu kapsamda geleneksel icra yöntemlerini ve makamsal keman öğretimini (hüzzam) içeren bir çalışma modeline olan ihtiyaca yönelik görüşler şöyledir.

• Makamsal konular ders saatlerindeki son düzenlemeyle beraber artmıştır.

• Mevcut keman ders kitabında yer alan hüzzam makamındaki makamsal etüt ve eserler tampere sistemine göre yazılmıştır ve tampere ses sistemi hüzzam makamının özelliklerini tam olarak yansıtamamaktadır.

• Tampere sisteme göre çalma biçiminin yanı sıra makamsal nitelikli Türk eserlerinin yorumlanması için geleneksel icra biçiminin de öğrenilmesine önemle ihtiyaç duyulmaktadır.

• Makamsal keman öğretimi ile ilgili kaynakların yeteri kadar mevcut olmadığı ve bu konuda kapsamlı çalışmalara ihtiyaç olduğu bilinmektedir.

• Mevcut keman ders kitabındaki çalışmalar genel keman öğretimini kapsamaktadır ve makamsal keman eğitimine yönelik çalışmaları tam olarak karşılayamamaktadır.

Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi alan öğrenciler öğretim programında yer alan batı müziği ve Türk müziği tekniklerine göre keman eğitimi almakta, bu bilgilerle mezun olmaktadırlar. Yaylı çalgılar ailesinde önemli bir yere sahip olan keman güzel sanatlar liselerinde 4 yıllık eğitim-öğretim süresinde her dönem yer almaktadır. Keman çalgısı çok yönlü kullanımı sebebiyle Güzel Sanatlar Liselerindeki birçok dersin zorunlu enstrümanlarından biri olmaktadır. Güzel Sanatlar Lisesindeki yaylı çalgılar eğitiminde öğrenciden, dört yıllık keman eğitimi sonucunda kemanı etkili kullanması beklenmektedir. Bu nedenle kemanda makamsal uygulamalara yönelik çalışmaların keman eğitimini ve keman eğitimcilerini destekleyeceği nitelikte olacağı düşünülmektedir.

Çalgı ve keman eğitiminde en verimli makamsal uygulama çalışmalarını ve makamsal model uygulamalarını tespit etmek için bu alanda yapılmış bilimsel çalışmalar incelenmiş ve 1990'lı yıllardan itibaren çalgı öğretiminde makamsal müziklerin seslendirilmesine ve çalgı öğretiminde model oluşturulmasına yönelik çalışmaların başladığı görülmüştür.

Konuyla ilgili literatür taraması yapılması sonucunda kemanın Türk müziğinde kullanımına dair, kemanda Türk müziği icrasına yönelik ve keman eğitiminde makamların kullanımına ilişkin mevcut literatürde (ör., Akpınar, 1992, 2001, 2005, 2017; Şen, 1992; Demircioğlu, 1995;İnciroğlu, 1997; Alpagut, 2001; Bulut, 2001; Akyürek, 2002; Efe, 2007; Öztürk, 2011; Müezzinoğlu, 2012; Taşcı, 2012; Çit, 2014; Fidan, 2014; Parpucu, 2016; Devecioğlu, 2017; Köse, 2019; Düzbastılar, 2018; Müezzinoğlu&Öztürk, 2016; Gülüm&Albuz; 2019, Tekin&Feyzi, 2019) çalışmalar olduğu görülmektedir. Ayrıca Türk müziğine yönelik metot çalışmaları ve model önerileri ile ilgili

(Akpınar, 2005,2017; Hatipoğlu, 2017; Alpagut & Uçan, 2015; Oran, 2004; Cüceoğlu, 2002; Bektaş, 2004; Söker, 2006; Tutuş, 2011; Herdem, 2016; Kuşdemir, 2017; Haner, 2018; Budak, 2019) çeşitli çalışmalarda bulunmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümünde okutulan keman dersi öğretim programının makamsal içeriğinin incelenerek mevcut programın rehberliğinde, hüzzam makamı ekseninde yeni bir çalışma modeli oluşturmak ve öğretim programında yer alan bu makamsal içeriğin geleneksel icra yöntemine uygun çalınmasına yönelik olarak geliştirilen bu yeni çalışma modeli sayesinde öğrencilerin geleneksel icrayı öğrenmelerini sağlamaktır.

İlgili literatürde taranan ve sadece makamsal keman eğitimi ile ilgili yapılmış araştırmaların sonuç ve önerileri göz önünde bulundurularak Güzel Sanatlar Liselerinde çalgı dersi kapsamında uygulanan keman eğitiminde geleneksel icra yöntemine ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla oluşturulan öğretim modeli etkinliğinin test edilmesi bu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Bu kapsamda araştırmanın problem cümlesi "Güzel Sanatlar Lisesi keman öğretim programında yer alan hüzzam makamının geleneksel icrasına ilişkin önerilen öğretim modeli uygulamada nasıl sonuçlar vermektedir?" şeklinde oluşturulmuştur. Alt problemler ise aşağıdaki gibidir:

1. Hüzzam makamının geleneksel icrasının öğretimine ilişkin önerilen model kapsamında Arabaya Taş Koydum isimli hüzzam türkünün ön test ve son test sonuçları nasıldır?

2. Hüzzam makamının geleneksel icrasının öğretimine ilişkin önerilen model kapsamında Her Gece Yollarda Gözledim Seni isimli hüzzam şarkının ön test ve son test sonuçları nasıldır?

3. Hüzzam makamının geleneksel icrasının öğretimine ilişkin önerilen model kapsamında Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'in ön test ve son test sonuçları nasıldır?

4. Hüzzam makamının geleneksel icrasının öğretimine ilişkin önerilen model kapsamında Udi Nevres Bey'e ait Hüzzam Saz Semaisi'nin ön test ve son test sonuçları nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, durum tespitine yönelik betimsel ve deneysel türde tarama (karma model) çerçevesinde yürütülmüştür. Tarama modeli şeklinde oluşturulan araştırmalarda "durum nedir?", "yapılmak istenen nedir?" ve "nelerden oluşmaktadır?" gibi sorulara da yanıtlar aranmaktadır (Kaptan, 1983; Karasar, 1991).

Araştırmanın betimsel boyutunda;

• Bir adet peşrev (bir hane-bir teslim), bir adet saz semaisi (bir hane-bir teslim), bir adet şarkı formunda eser ve bir adet türkü formunda eser kemana uyarlanarak notaya alınmış,

• Bu eserlerin seçimi ve kemana uyarlanması ile ilgili farklı kurumlarda görev yapan 5 (beş) keman eğitimcisinin görüşleri alınmıştır.

Ayrıca araştırmada, Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan keman dersi öğretim programında hedeflenen modalite (makam) tanıma ve icra (yorumlama) becerilerinin kazandırılmasına yönelik ve öğrencilerin geleneksel icra yöntemi ile ilgili teknik ve müzikal becerilerini geliştirmek amacıyla uygulama yapılmıştır.

Araştırmanın deneysel boyutunda;

• Türk Musikisinin farklı formlarında sözlü ve sözsüz eserler kullanılmıştır.

• Ön test ve son test uygulamasında kullanılmak üzere seçilen bu eserler anonim hüzzam türkü, arabaya taş koydum, sözü ve müziği Kasım İnaltekin'e ait olan hüzzam şarkı, her gece yollarda gözledim seni, bestesi Seyfettin Osmanoğlu'na ait hüzzam peşrev ve bestesi Udi Nevres Bey'e ait olan hüzzam saz semaisi'dir.

Çalışmanın bu boyutuna yönelik verileri elde edebilmek için Gazi Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 04.02.2020 tarih ve 02 sayılı karar ile onay alınmıştır.

Araştırmada kullanılacak olan alıştırma, etüt, egzersiz ve eser örnekleri hazırlandıktan sonra mevcut keman öğretim programı dikkate alınarak 5 ünite, 12 konu ve 26 kazanımdan oluşan bir makamsal model önerisi taslağı hazırlanmıştır. Bu plan dahilinde konular haftalara göre dağıtılmış ve eğitim süresi 10 hafta olarak belirlenmiştir. Kemanın geleneksel icra yöntemlerine ilişkin model tasarlanırken program geliştirmenin 4 ana konusu olan hedef, hedef davranışlar, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme gibi kavramlar dikkate alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ili Güzel Sanatlar Lisesinde keman öğrenimi görmekte olan 5 adet 12. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken		N	%
Cinsiyet	Erkek	3	60
	Kız	2	40

Tablo 1'de verilen bilgilere göre çalışmanın %40'ını erkekler oluştururken %60'ını kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bireysel çalgı eğitimi (Keman) dersi performans ölçme aracından; gereken izinler alınarak öğrencilerin keman performansları ile alakalalı ön-test ve son-test verilerini almak için yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan Bireysel çalgı eğitimi (Keman) dersi performans ölçme aracı Dalkıran (2006) tarafından oluşturulmuş, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları önceden Dalkıran (2006) tarafından yapılmıştır.

İlgili ölçme aracı üç kişilik uzman görüşü alınarak yeniden gözden geçirilmiş, araştırmada çalışma grubuna uygun olmayan iki madde ölçekten çıkarılmış ve ölçek çalışma grubuna güncellenmiş haliyle uygulanmıştır. Ölçekten çıkarılan iki madde sonucunda çalışma grubu öğrencileri 85 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Öğrencilerin aldıkları puanlar daha sonradan 100'lük sisteme göre uyarlanmıştır.

Ölçeğin güvenirlik istatistiklerinde Cronbach's Alpha değeri 0.84 olarak ölçülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği sağladığı (Cronbach's Alpha = 0.84> 0.80) yapılan istatistiksel analiz sonucunda belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin işlenmesinde SPSS temel veri analizi programı ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testi programları kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Alt problemler ile ilgili toplanan verilerin yöntem kısmında açıklanan tekniklerle elde edilen bulgularına ve bu bulguların yorumlarına bu bölümde yer verilmektedir.

Arabaya Taş Koydum İsimli Hüzzam Makamındaki Türkünün İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Bulguları

"Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türkünün ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Arabaya Taş Koydum" İsimli Hüzzam Türkü İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		N	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	63.53	70.59	67.30	2.55
	Son Test	5	68.24	81.18	75.77	4.75
2.Uzman	Ön Test	5	58.82	67.06	61.65	3.29
	Son Test	5	70.59	76.47	74.35	2.55
3.Uzman	Ön Test	5	58.82	64.71	62.35	2.20
	Son Test	5	70.59	76.47	73.18	2.26
4.Uzman	Ön Test	5	62.35	70.59	67.29	3.57
	Son Test	5	70.59	82.35	76.71	4.88
5.Uzman	Ön Test	5	61.18	69.41	65.18	3.59
	Son Test	5	71.76	80.00	76.00	2.95

Tablo 2'de yer alan sonuçlar incelendiğinde 1.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 67 iken son test ortalaması 75, 2.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalaması 74, 3.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 62 iken son test ortalaması 73, 4.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 67 iken son test ortalaması 76 ve 5.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 65 iken son test ortalamasının ise 76 olduğu görülmektedir.

Çalışma grubu öğrencilerinin deney öncesi ve sonrası "Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türküyü geleneksel yöntem ile icra edebilmelerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin ilgili sıfır hipotez ve alternatif hipotez aşağıdaki gibidir:

H0: "Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türkünün geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: "Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türkünün geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

"Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türkünün ön test ve son test sonucuna göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıra Testi sonuçları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Arabaya Taş Koydum" İsimli Türküye Ait Wilcoxon İşaretli Sıra Testi Bulguları

	Ön test–Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2.032	-2.023	-2.041	-2.032	-2.023
Asymp. Sig. (2-tailed)	0.042	0.043	0.041	0.042	0.043

Tablo 3'teki analiz sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin "Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türkünün geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar

arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (z=-2.032, -2.023, -2.041, -2.032, -2.023 ve p=0.042<0,05, 0.043<0.05, 0.041<0.05, 0.042<0.05, 0.043<0.05) .

Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili hüzzam türküyü geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalabilme becerilerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Her Gece Yollarda İsimli Hüzzam Makamındaki Şarkının İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Bulguları

"Her Gece Yollarda" isimli hüzzam şarkının ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler tablo 4.'de verilmiştir.

Tablo 4: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Her Gece Yollarda" İsimli Hüzzam Şarkı İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		N	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	64.71	69.41	66.59	2.14
	Son Test	5	70.59	83.53	75.29	5.06
2.Uzman	Ön Test	5	57.65	67.06	60.71	3.68
	Son Test	5	70.59	76.47	74.12	2.20
3.Uzman	Ön Test	5	61.18	64.71	62.59	1.53
	Son Test	5	70.59	74.12	72.47	1.78
4.Uzman	Ön Test	5	61.18	70.59	65.65	3.76
	Son Test	5	69.41	83.53	76.24	6.25
5.Uzman	Ön Test	5	58.82	68.24	63.77	3.94
	Son Test	5	69.41	81.18	75.06	4.66

Tablo 4.'de yer alan bulgulara göre 1.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 66 iken son test ortalaması 75, 2.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 60 iken son test ortalaması 74, 3.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 62 iken son test ortalaması 72, 4.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 65 iken son test ortalaması 76 ve 5.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 63 iken son test ortalamasının ise 75 olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma grubu öğrencilerinin deney öncesi ve sonrası "Her Gece Yollarda" isimli hüzzam şarkıyı geleneksel yöntem ile icra edebilmelerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin ilgili sıfır hipotez ve alternatif hipotez aşağıdaki gibidir:

H0: "Her Gece Yollarda" isimli hüzzam şarkının geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: "Her Gece Yollarda" isimli hüzzam şarkının geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

"Her Gece Yollarda" isimli hüzzam şarkının ön test ve son test sonucuna göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıra Testi sonuçları Tablo 5.'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Her Gece Yollarda" İsimli Şarkıya Ait Wilcoxon İşaretli Sıra Testi Bulguları

	Ön test–Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2.023	-2.023	-2.023	-2.032	-2.023
Asymp. Sig. (2-tailed)	0.043	0.043	0.043	0.042	0.043

Tablo 5'deki sonuçlara bakıldığında, çalışmaya katılan öğrencilerin "Her Gece Yollarda" isimli hüzzam şarkının geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (z=-2.023, -2.023, -2.023, -2.032, -2.023 ve p=0.043<0,05, 0.043<0.05, 0.043<0.05, 0.042<0.05, 0.043<0.05) . Bu sonuçlara dayanarak çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili hüzzam şarkıyı geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalabilme becerilerinin geliştirilmesine önemli katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Seyfettin Osmanoğlu'na Ait Hüzzam Peşrev'in İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Bulguları

"Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'in" ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler tablo 6.'da verilmiştir.

Tablo 6: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev" İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		N	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	58.82	69.41	64.70	3.90
	Son Test	5	69.41	77.65	74.35	3.67
2.Uzman	Ön Test	5	57.65	63.53	59.29	2.44
	Son Test	5	68.24	74.12	72.24	2.44
3.Uzman	Ön Test	5	58.82	64.71	60.47	2.44
	Son Test	5	68.24	75.29	71.53	2.81
4.Uzman	Ön Test	5	60.00	69.41	64.71	3.99
	Son Test	5	69.41	76.47	73.18	3.04
5.Uzman	Ön Test	5	58.82	65.88	61.88	2.58
	Son Test	5	70.59	75.29	73.18	2.41

Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde 1.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 64 iken son test ortalaması 74, 2.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 59 iken son test ortalaması 72, 3.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 60 iken son test ortalaması 71, 4.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 64 iken son test ortalaması 73 ve 5.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalamasının ise 73 olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin "Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'i" geleneksel yöntem ile icra edebilmelerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin ilgili sıfır hipotez ve alternatif hipotez aşağıdaki gibidir:

H0: "Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'in" geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: "Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'in" geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

"Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'in" ön test ve son test sonucuna göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıra Testi sonuçları Tablo 7.'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev" İle İlgili Wilcoxon İşaretli Sıra Testi Bulguları

	Ön test–Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2.032	-2.032	-2.023	-2.023	-2.023
Asymp. Sig. (2-tailed)	0.042	0.042	0.043	0.043	0.043

Tablo 7'den elde edilen verilere göre, çalışmaya katılan öğrencilerin "Seyfettin Osmanoğlu'na ait Hüzzam Peşrev'i" geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (z=-2.032, -2.032, -2.023, -2.023, -2.023 ve p=0.042<0,05, 0.042<0.05, 0.043<0.05, 0.043<0.05, 0.043<0.05) . Bu veriler doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili hüzzam saz eserini geleneksel yöntem ile icrasına yönelik çalma becerilerini geliştirmeye önemli katkılarının olduğu söylenebilir.

Udi Nevres Bey'e Ait Hüzzam Saz Semaisi'nin İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Bulguları

"Udi Nevres Bey'e ait Hüzzam Saz Semaisi'nin" ön test ve son test sonuçlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler tablo 8.'de verilmiştir.

Tablo 8: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Udi Nevres Bey'e Ait Hüzzam Saz Semaisi" İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		N	Minim.	Maksim.	Ortala.	Std. Hata
1.Uzman	Ön Test	5	55.29	69.41	61.88	5.30
	Son Test	5	67.06	77.65	73.41	4.13
2.Uzman	Ön Test	5	57.65	61.18	59.06	1.29
	Son Test	5	69.41	74.12	72.47	1.97
3.Uzman	Ön Test	5	58.82	61.18	60.24	0.99
	Son Test	5	65.88	72.94	70.12	2.71
4.Uzman	Ön Test	5	60.00	63.53	61.41	1.93
	Son Test	5	64.71	76.47	71.06	5.23
5.Uzman	Ön Test	5	60.00	64.71	62.35	1.86
	Son Test	5	67.06	77.65	72.94	3.99

Tablo 8.'den alınan verilere göre 1.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalaması 73, 2.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 59 iken son test ortalaması 72, 3.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 60 iken son test ortalaması 70, 4.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 61 iken son test ortalaması 71 ve 5.uzman değerlendirmesine ait ön test ortalaması 62 iken son test ortalamasının ise 72 olduğu görülmektedir.

Çalışma grubu öğrencilerinin deney öncesi ve sonrası "Udi Nevres Bey'e Ait Hüzzam Saz Semaisi'ni" geleneksel yöntem ile icra edebilmelerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin ilgili sıfır hipotez ve alternatif hipotez aşağıdaki gibidir:

H0: "Udi Nevres Bey'e ait Hüzzam Saz Semaisi'nin" geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: "Udi Nevres Bey'e ait Hüzzam Saz Semaisi'nin" geleneksel yöntem ile icrasındaki ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

"Udi Nevres Bey'e ait Hüzzam Saz Semaisi'nin" ön test ve son test sonucuna göre hazırlanan Wilcoxon İşaretli Sıra Testi sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Çalışma Grubu Öğrencilerinin İcra Ettiği "Udi Nevres Bey'e Ait Hüzzam Saz Semaisi" İle İlgili Wilcoxon İşaretli Sıra Testi Sonuçları

	Ön test–Son test (1.Uzman)	Ön test–Son test (2.Uzman)	Ön test–Son test (3.Uzman)	Ön test–Son test (4.Uzman)	Ön test–Son test (5.Uzman)
Z	-2.032	-2.032	-2.023	-2.032	-2.032
Asymp. Sig. (2-tailed)	0.042	0.042	0.043	0.042	0.042

Tablo 9.'dan elde edilen verilere göre, çalışmaya katılan öğrencilerin "Udi Nevres Bey'e Ait Hüzzam Saz Semaisi'nin" geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (z=-2.032, -2.032, -2.023, -2.032, -2.032 ve p=0.042<0,05, 0.042<0.05, 0.043<0.05, 0.042<0.05, 0.042<0.05) . Bu sonuçlardan yola çıkılarak çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili hüzzam saz eserinin geleneksel yöntem ile icrasına yönelik çalabilme becerilerini geliştirmede önemli bir katkısının olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Arabaya Taş Koydum İsimli Hüzzam Makamındaki Türkünün İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Farklılığına Yönelik Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin "Arabaya Taş Koydum" isimli hüzzam türkünün geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili hüzzam türküyü geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalabilme becerilerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Ayrıca Hüzzam makamı öğretim programının, çalışma grubu öğrencilerinin kemanda geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalma becerilerine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir.

Her Gece Yollarda Gözledim Seni İsimli Hüzzam Makamındaki Şarkının İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Farklılığına Yönelik Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin "Her Gece Yollarda Gözledim Seni" isimli hüzzam şarkının geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili hüzzam şarkıyı geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalabilme becerilerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Seyfettin Osmanoğlu'nun Hüzzam Peşrevi'nin İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Farklılığına Yönelik Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin "Hüzzam Peşrev'in" geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili saz eserini geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalma yeteneğini arttırmada önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Udi Nevres Bey'in Hüzzam Saz Semaisi'nin İcrasına İlişkin Ön Test ve Son Test Farklılığına Yönelik Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin "Hüzzam Saz Semaisi'nin" geleneksel yöntem ile icrasına yönelik deney öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda çalışma grubuna uygulanan hüzzam makamı öğretim modelinin, öğrencilerin ilgili saz eserini geleneksel yöntem ile icrasına ilişkin çalabilme becerilerini geliştirmede önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan çalışma grubu öğrencilerinin deney öncesi ve sonrası performans değerlendirme ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarına bakıldığında, son test lehine anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Bu duruma, çalışma grubu öğrencilerine uygulanan öğretim programı modelinin etki ettiği düşünülmektedir.

Haner (2018) ve Budak (2019)'un araştırması da benzer bulgularıyla bu sonucu destelemektedir. Bunun yanı sıra Herdem (2016)'ın çalışması da keman eğitiminde makamsal müziğe ve Türk ezgilerine yer verilmesini destekleyen bulgularıyla araştırmayı destekler niteliktedir.

Çalışma grubu öğrencilerinin öntest ve son test puanları arasındaki anlamlı fark değerlendirildiğinde deneysel çalışmanın amacına ulaştığı görülmektedir.

Öneriler

Hüzzam makamı ile ilgili farklı egzersiz, alıştırma, etüt ve eserler üretilebilir.

Modelde kullanılan egzersiz, alıştırma, etüt ve eserler Türk müziği keman eğitiminde de kullanılabilir.

12. sınıf keman öğretim programında yer alan saba ve segâh makamı için de model önerileri üretilebilir.

12.sınıf keman öğretim programında yer alan diğer iki makamla beraber sadece geleneksel Türk Müziğine yönelik bir eğitim-öğretim sürecini içeren makamsal keman öğretim programı yazılabilir.

Kaynakça

Akpınar, M. (1992). *Türk halk müziğinin keman ile seslendirilmesi üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Akpınar, M. (2001). *Türkiye'deki üniversitelerin eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri müzik öğretmenliği anabilim dallarındaki keman öğretiminde makamsal ezgilerin kullanılma durumları*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Akpınar, M. (2005). *Keman eğitimi için makamsal ezgiler albümü.* Türk Hava Kurumu.

Akpınar, M. (2017). *Keman için türküler.* Gece Kitaplığı.

Akyürek, R. (2002). *Trabzon' da müzik öğretmeni yetiştirmeye dönük lise ve yükseköğretim kurumlarında ege türküleri yoluyla başlangıç düzeyindeki keman tekniklerinin öğrencilere kazandırılması ve bu yaklaşımın keman eğitiminde kullanılabilirliği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alpagut U. (2001). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalında Türk halk ezgilerinin kemana uyarlanmasının keman eğitimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansıyabilirliği.* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Alpagut, U. & Uçan A. (2015). *Türk halk ezgilerinin keman eğitimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansıması.* Gece Kitaplığı.

Bektaş, T. (2004). *Başlangıç viyola eğitimine ilişkin yeni bir yaklaşım ve model önerisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beşiroğlu, Ş. Şehver. (1998). Türk musikisi çalgı eğitiminde metod kavramı. *5. İstanbul Türk Müziği Günleri Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu bildirileri*, 57-63.

Budak, S. (2019). *Türk müziği keman icrası başlangıç düzeyi eğitim modeli*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bulut, M. H. (2001). *Sivas ve yöresi halaylarının kültürel çeşitlilik açısından incelenerek keman eğitiminde kullanılması.* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Büyükaksoy, F. (1997). *Keman öğretiminde ilkeler ve yöntemler.* Armoni.

Cüceoğlu, G. (2002). *Eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim/anasanat dalı bireysel çalgı eğitimi I-II (flüt) dersi için "yerelden evrensele bir öğretim programı model önerisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çit, U. (2014). *Batı müziği keman eğitiminde Türk müziği eserleri ve etütleri.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dalkıran, E. (2006). *Keman eğitiminde performansın ölçülmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Dalkıran, E. (2006). Keman eğitiminde performansın ölçülmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(2), 116-136.

Demircioğlu, N. (1995), *Keman öğretiminde Türk müziğinin kullanılabilirliği.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Devecioğlu, F. (2017). *Batı müziği icracılığı tekniklerinin Türk müziği keman öğretimi alanında kullanılabilirlik düzeylerinin belirlenmesi,* Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Efe, M. (2007). *Geleneksel Türk sanat müziği kemani bestekârlarının eserlerindeki batı müziğine ait müzikal unsurlar ve keman eğitiminde kullanılabilirliği*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Fidan, C. (2014). *Keman eğitiminde Van türküleri çalma ve yorumlama yöntemleri.* [Yayımlanmamış doktora tezi] Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gülüm, O., & Albuz, A. (2019). Keman eğitiminde Türk halk müziği eserlerinin kullanılma durumuna yönelik öğretim elemanı görüşlerinin değerlendirilmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (42),* 1-11. https://doi.org/10.32547/ataunigsed.486851

Haner, O. (2018), *Türk müziği ezgi yapılarına dayalı keman eğitimi modeli*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hatipoğlu, V. (2018). Mustafa Sunar'ın" alaturka keman muallimi" isimli öğretim kaynağının incelenmesi. *Journal of International Social Research, 11*(55). https://doi.org/10.17719/jisr.20185537233

Hatipoğlu, V. (2017). Türk müziği keman akordu. *İdil Sanat ve Dil Dergisi, 6*(29), 289-309. https://doi.org/10.7816/idil-06-29-04

Hatipoğlu, V. (2017). *Beylik aranağme ve çeşitlemeleriyle Türk müziği keman alıştırmaları.* Gece Kitaplığı.

Herdem, Ö. D. (2016). *Keman eğitiminin öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi ve "bir model önerisi" "müzik öğretmenliği programı.* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

İnciroğlu, S. (1997). *Türkiye'deki müzik eğitimi bölümlerinde Türk müziği makamlarının keman çalma tekniği yönünden incelenmesi.* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kaptan, S. (1983). *Bilimsel araştırma teknikleri ve istatistik yöntemleri*. Ulus.

Karasar, N. (1991). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.

Kuşdemir, U. (2017). *Keman öğretiminde tümdengelim yaklaşımlı konum öğretimine ilişkin yeni bir model önerisi.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Köse, P. Ö. (2019). *Hicaz makamında aksak ölçülü türkülerin seslendirilmesinde makamsal dizi ve yay çalışmalarının keman çalma becerilerine etkisi.* [Yayımlanmamış doktora tezi] Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Milli Eğitim Bakanlığı (2006). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Türk ve batı müziği çalgıları dersi (keman) öğretim programı. MEB.

Milli Eğitim Bakanlığı (2016). Güzel Sanatlar Lisesi çalgı eğitimi keman dersi öğretim programı. MEB.

Milli Eğitim Bakanlığı (2019). https://www.meb.gov.tr/guzel-sanatlar-liselerini-guclendirecek-hamle/haber/19669/tr. Erişim tarihi: 15.10.2019.

Müezzinoğlu, A. (2012). *Kemana uyarlanmış halk ezgilerinin keman eğitiminde kullanılması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Müezzinoğlu, A.& Öztürk, F. G. (2016). Kemana uyarlanmış halk ezgilerinin keman eğitiminde kullanılması. *İdil Dergisi, 5*(12), 691-706. https://doi.org/10.7816/idil-05-22-10

Oran, A. N. (2004). *Türk müziğinde keman icra teknik ve sanatı.* Musiki.

Öztürk, G. (2011). *Güzel sanatlar ve spor liseleri keman öğretim programında yer alan makamların uygulanma durumlarının araştırılması.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Parpucu, H. (2016). *Akseki ve yöresi türkülerinin keman eğitiminde kullanılabilirliği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Söker, Ç. (2006). *Abant izzet baysal üniversitesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı'nda, anadolu güzel sanatlar lisesi çıkışlı 1. Sınıf keman öğrencilerine temel davranışları kapsayıcı bir öğretim programı model önerisinin uygulanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şen, S. S. (1992). *Evrensel keman teknikleri kullanılarak Türk folkloruna ve evrensel müziğe dayalı özgün keman etütlerinin yaratılması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tarkum, E. (2006). Keman öğretiminde kullanılacak alıştırma ve etütlerin seçimi ve uygulanması. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(4), 175-182.

Tarkum, E. (2006). Keman öğretiminde rol oynayan faktörler. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(4), 169–173.

Taşcı, G. (2012), *Türk halk musikisi saz eserlerinin ortaöğretim mesleki keman eğitiminde kullanım olanakları yönüyle incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksel lisans tezi]. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tekin, P. C., & Feyzi, A. (2019). Keman eğitiminde geleneksel Türk müziği. *İdil Dergisi, 8*(63), 1495-1520. https://doi.org/10.7816/idil-08-63-09

Tutuş, Y. (2011). *Türk müziği keman eğitiminde birinci sınıf ders hedeflerinin belirlenmesi ve yeni bir model önerisi.* Afyon Kocatepe Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.